

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Va-yikra

Premsla, Yitshaq Itsaq ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 568 [1807 oder 1808]

n

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10127

ישראל להקריב את קרבניהם
 ליהוה במדבר סיני : פ רביעי
 ה א וידבר יהוה אל משה
 לאמר : ב קח את אהרן ואת
 בניו אתו ואת הבגדים ואת
 שמן המשחה ואתי פר החטאת

ואת

בעפאחל עו אוהרע אפפער
 דעם עוויגען צו עהרען דאר
 צו ברינגען, נעמליך אין דער
 וויזע סיני :

ח (א) דער עוויגע שפראך
 צו משה, ווי
 פאלגט : (ב) נים אהרן נעכזט
 זיינען זאָהנען, דיא קליידונג
 שטיקע אונד דאָ זאלכאָעל :
 דען וינדענאָפפער שמיר,
 דיא

רש"י

תרגום אונקלוס

ישראל לקרבא ית קרבניהון קדם יי
 במדברא דסיני :

ח (א) ומליל יי עם משה למימר :
 (ב) קרב ית אהרן וית בנוהי
 דחטאתא

ח (ב) קח את אהרן פרשה זו כאמרה
 שבעת ימים קודם הקמת המשכן
 שאין מוקדם ומאוחר בתורה : קח את אהרן
 קחנו בדברים ומשכחו : ואת פר החטאת
 וגומר. אלו האמרים נענין כוונת המלוואים

עמיה גית לבושיא גית משחא דרבותא גית תורא

באור

כשזכו בהר סיני שיקרבו ישראל את קרבניהם לה' במדבר סיני, כשחזו ישראל נגד ההר וקבלו
 התורה, שהקריבו עולות ושלמים על פי הדבור, כמו שכתוב ויבן מזבח תחת ההר וגו' (שמות
 כ"ד ד'), ושלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים (ש"ס ה')
 וכשזכו להקריבם במדבר סיני קודם שהוקם אהל מועד, הודיע למשה בכבואה משפט הקרבנות :
 ומשה למד לפי שעה לישראל סדר העבודה ועדיין לא זכרו שיאמר לישראל תורת העבודה
 לדורות, וכשהוקם המשכן חזרו וכשזכו באהל מועד וסדר לו המאמרים שיאמר לישראל ויכתוב
 בתורה, ולא כבר ידעו שהעבודה באהרן ובניו, ובאמרו לו הפרטיות כלן על הסדר כמו שכתובים
 מתחלת ויקרא עד כאן ולמדס לישראל, זהו פשוטו של מקרא, וכן כל המלות באמרו למשה
 בסיני באמרו עלה אלי ההרה ואתנה לך את לחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם
 (שמות כ"ד י"ב), ובא"מ תור ולמדס באותו הלשון שיאמר לישראל ויכתבם בתורה, וכן דעת
 רבנוטו ז"ל שאמרו בת"כ שכל הקרבנות באמרו כללותיהם ופרטיהם בהר סיני, אבל לרמב"ן
 ז"ל יש דרכים אחרים, וכמדומה לי שאינן הולכין על פשט המקרא :

ח (א) קח את אהרן, פרשה זו כאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם
 ומאוחר בתורה, כן פי' רש"י ז"ל, וזהו דעת ז"ל שכל באדר כאמרה פרשה זו,
 ושמיני למלוואים היה ר"ח ניסן בו הוקם המשכן ולא כתפרק עוד, עד כשעם בהר סיני, ומך"ג
 באדר עד ר"ח ניסן הקימו משה בכל יום להקריב קרבנות המלוואים וחזר ופרקו, וא"כ פרשה
 זו שנאמרו בה משה ימי המלוואים, כאמרה קודם פרשת ויקרא אל משה שנראש הענין, שהיה
 בר"ח ניסן כשכסה הענין את א"מ וכבוד ה' מלא את המשכן, ורמב"ן ז"ל האריך בזה : קח
 לשון זה נוסף על המושך דעת אדם לרכונו בדבריו ובתן שפתיו, כמו ולוקח נפשות חכם (משלי
 י"א ל'), שמושך בדבריו נפשות א' הדרך הטוב, וכן בייקא איש אשה ובעלה (דברים כ"ד א'),
 שמו דבר על לבה מוטה דעתה אליו שתנשא לו : הבגדים, בגדי כהונה הזכורים בפרשת ואתה
 תנה : פר החטאת וגו', האמרים נענין כוונת המלוואים, ועכשיו ביום ראשון של מלוואים

וְאֵת שְׁנֵי הָאֵלִים וְאֵת סֵל
 הַמִּצּוֹת: וְאֵת כָּל הָעֵדוּת הַקְּהֵל
 אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּעַשׂ
 מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ
 וַתִּקְהַל הָעֵדוּת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-
 הָעֵדוּת יְהוָה הַדִּבֶּר אֲשֶׁר-צִוָּהוּ
 יְהוָה לַעֲשׂוֹת: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה

דיא צוויי וויידער, אונד
 דען קארב דער אונגעוויאר
 טען קובען: (ג) אונד לאס
 דיא גאנצע געמיינע פאר דעם
 איינגאנג דען שטיפטזעלטן
 זיך פערואממעלן: (ד) משה
 טראגט, וויי איהם דער
 עויגע בעפאהלען: דיא
 געמיינע פערואממעלע זיך
 פאר דעם איינגאנג דען
 שטיפטזעלטן: (ה) משה
 שפראך צו דער געמיינע:
 דינען דראט דער עויגע צו
 טהון בעפאהלען: (ו) לויס
 הירוף

את

תרגום אונקלוס

רש"י

דחמאתא וית תרין דכרין וית סלא
 דפמיריא: (ג) וית כל פנישתא פנויש
 לתרע משבן זמנא: (ד) ועבר משה
 פמא די פקיד יי יתיה ואתכנישת
 פנישתא לתרע משבן זמנא: (ה) ואמר
 משה לכנישתא דין פתגמא די פקיד יי למעבר: (ו) וקרב

בואתה תנוה ועכשו ביום ראשון למלואים קור
 ודרו בשעת מעשה: (ג) הקהל אל פתח אהל
 מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט
 את המרובה: (ה) זה הדבר. דברים שתראו
 שאני עושה לפניכם כונו הקב"ה לעשות ואל
 תאמרו לכבודי ולכבוד אפי אני עושה. כל
 הענין
 משה

באור

דרו בשעת מעשה לעשות בהן כל האמור בענין זה: (ג) ואח כל העדה וגו', עשה במעמד
 כל העדה, שיהו כוהנין קדושה בכהונה, ת"כ: פתח אהל מועד, הוא העזרה לפני
 ההיכל, ואמרו זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה, ומלת עדה פרשו למעלה
 (פרשה ד' י"ג), ונזכר על ישראל כלו, ולפעמים על זקני ישראל עיני העדה, לכן פי' ראש"ע
 ז"ל ראשי השבטים והזקנים, אבל כפי הפשט שב על ישראל כלו, כי ביום השעיני כאמר ולזקני
 ישראל בעבור קרבת העם, אבל כאן באספו כלם לראות מה שנעשה עם אהרן ובניו, ואמר
 שמדרך הלשון להזכיר המקום שיקהלו שמה, והבאים ראשונה יכנסו בפתח א"מ, והאחרים
 יצמדו קרוב לו: (ד) כאשר צוה ה' אתו, לא הוזהר לחזור ולפרט דבר, רק ותקהל העדה
 אל פתח א"מ, להודיע שעשו גם ישראל הן, אבל אהרן ובניו ידעו שבאו שם כאמור בענין:
 (ה) זה הדבר, דברים שתראו שאני עושה לפניכם, כונו הקב"ה לעשות, ומה שכל' בפרשת
 תנוה, לא הניד עדיין לישראל, ועכשו הראם מה שזמיר לו: (ו) ויקרב משה, לפי שזכר
 מה שדבר אל העדה, אמר שכללותו לדבר הקריב את אהרן אליו לעשות עמו מה שגבועה,
 וראש"ע ז"ל פי' ויקרב, אל הכיור, ואין נזכר: וירחץ אחם במים, יש במשמעו טבילת
 כל הנוף, כמו ירחץ במים את בשרו ורגליו (ויקרא ט"ז ד'), האמור במעשה יה"כ, והבשר
 כותכת כן כמו כה"ג הלובש בגדי בד ביה"כ טעון טבילה, וכן כל פעם שמחליף מנגדים
 לבגדים, כל שכן במלואים שלבשו בגדי קדש בפעם הראשון, וכן יש במשמעו רחיצת ידים
 ורגלים קודם עבודה, וזהו שאמרו בת"כ באותה עשה זכו לקדוש ידים ורגלים, באותה עשה
 זכו בטבילת יום הכסורים, ובכ' תנוה כאמר ורחנת אותם במים (שמות נו' י"ב), ופי' רש"י

את אהרן וארבע בניו וירחיץ
אתם במים: ויתן עליו את
הכתנת ויחגר אהרן באבנט
וילבש אתו את המעיל וירחיץ
עליו את האפד ויחגר אהרן
בהשב האפד ויאפד לו בן:
ח וישם עליו את החשן ויתן
אל החשן את האורים ואת

הירויף אהרן אונד דעסען
ואהנע הינצו טרעטען: וואש
דיא מיט וואסער: (ז) לענטע
איהם דען לייבראק און,
באנד איהם דען גירטל אום,
צאג איהם דאז אונטערקלייד
און, טראגט דען מאנטעל
דארויף: גירטעטע איהן מיט
דעם באנדע דען מאנטעל
פעוט, אונד באנד איהם דען
מאנטעל אום: (ח) טראגט
דען ברוזשילד דארויף:
לענטע אין דען ברוזשילד
דיא אורים אונד

* חצי התורה בפסוקים התמים

רש"י

תרגום אונקלוס

הענין הזה פירשתי בואת' תלוי: (ח) את
האורים. כתב של שם המפורש: (ט) וישם
ויריץ יתיה בהמינא ואלביש יתיה ית מעילא ויהב עלוהי ית אפודא ויריץ
יתיה בהמינא אפודא ואתקו ליה ביה: (ח) וישוי עלוהי ית חושנא ויהב
בהושנא ית אוריא וית

באור

ז"ל טבילת הגוף, ופי' רא"מ ז"ל בעבור ב"ת במים שעל קדוש ידים ורגלים נאמר ורחצו מים
והאמת שתייהן בכלל: וירחיץ, פי' ראב"ע ז"ל בצווי, ואינו מוכרח, אולי לכבוד קדושת'
הכהונה, ולהראות לישראל גדולתם, סייע משה בכל, שהרי הלבישם ג"כ, ויאמר רמב"ן ז"ל
שהכתוב ספר שלכלם רחץ, אבל לא היתה רחיצתם כאחת, אלא תחלה רחץ אהרן והלבישו
ומשחו, ואח"כ רחץ בניו והלבישם: (ז) ויתן עליו את הכתנת, לפי שהכתובת רחצה ותלמיה
על הגוף, אמר ויתן עליו: ויחגר אהרן באבנט, מפורש להלן: וילבש אתו את המעיל,
הזכיר בו לבישה לפי שהוא ארוך מלאחריו וקצר מלפניו, ומעיל פי' עליו רמב"ן ז"ל בפרשת
תלוי: ויתן עליו את האפד, גם הוא רחב, ונקרא אפד מפ' שאינו סוגר את הגוף
בעבור החשך הדבוק בו, וזהו ויחגור אותו בחשך האפד, ויאפד לו בן, שעל ידו היה אפד
בבגד זה, והרב המעתיק בבאורו לס' שמות, (פרשה ק"ח ד'), הוסיף לדבר על משפט הבגד
ותבניתו, ולכן לא אחיך בבאורו, כי שם מקומם: (ח) ויתן אל החשן את האורים ואת
החמים, פי' רש"י ז"ל כתב של שם המפורש, וגם על זה דבר הרב המבאר בפרשת ואתה
תלוי, ואני מוסיף בזה שאלת אורים שראו אור, בעבור אור האלהים שינוח על הכהן המלובש
בו, ומלת תומים שראו תמום, שאעפ"י שכל הכבודו אור הם, נוסף עליהן האורים הללו שהן
תומים, והעעם שכבר פרשנו (פרשה א' ג'), ששם תמום על אפיסת כל חסרון שיש בדבר,
ולפי שהכבודות כלן על תנאי, ואין יודע אש תחול הגזרה או לא, שהרי על כן מצינו' שבעיה
אכל השם, שבהיות עמה שבעיה בטומים אנו שמתקיים הגזרה, וכמו שרמזנו (פרשה ה' ד'),
ואין כן האורים הללו, שכל מה שיגיד הכהן במשפט האורים כן יהיה בלי תנאי, על כן נקרא
תומים, וזהו שאמרו רבותי ז"ל תומים שמתמין את דבריהם, כלומר שממלאים מה שיגזרו,

הַתָּמִים: ט וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 אֶרֶץ־מִזְרַח פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב
 בְּזֶרֶת הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: י וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־
 שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־
 הַיִּמִּשְׁבֵּן וְאֶת־כָּל־אֲשֵׁר־בוֹ
 וַיִּקְדַּשׁ אֹתָם: יא וַיֵּז מִמֶּנּוּ עַל־
 הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פַּעֲמִים וַיִּמְשַׁח

אוֹנֵד תּוֹמִים: (ט) וְעִצְמֵע
 אִוְהֶם דַּעַן בּוֹנֵד אִוְיָף: הִינֵג
 אִוְיֵעֵר דַּעַן בּוֹנֵד, דַּעַם אִוְיָ
 גַּעֲוִיכְטַע צו, דַּאֵז גַּאֵל־רַנַּע
 בַּלַּעַד (נַעֲמַלִיךְ דִּיא הִוִּילִיגַע
 קֶרְאָנַע), זָא ווִיא דַּעַר עֲוִוִיגַע
 דַּעַם מִשְׁחָה כַּעֲפֹאֵה־לַעַן:
 (י) מִשְׁחָה נַאֵם דַּאֵז וְאַלְבַּאֵעַל,
 זְאַלְבַּטַּע דִּיא ווְאָהֵנוֹג אִוֵּנֵד
 אֵלְלַעַז, ווְאָז דַּאֵרִיִן גַּעֲהֶאֶרְט:
 אִוֵּנֵד ווִיִּדְהַטַּע עו דַּאֵרֹרֵךְ
 צוֹם הִוִּילִיגַן גַּעֲכֶרוֹיֵד:
 (יא) שְׁפֶרִיִצְטַע אִוִיךְ דַּאֲפֹאֵן
 אִוְיָף דַּעַן אֵל־טַאֵר זִיבַעַן
 מַאֵהֶל: זְאַלְבַּטַּע דַּעַן

את

רש"י

תרגום אונקלוס

תּוֹמִיא: (ט) וַיִּשְׂוִי יֵת מִצְנַפְתָּא עַל
 רִישִׁיָּה וַיִּשְׂוִי עַל מִצְנַפְתָּא לְקַבִּיל
 אִפּוֹהִי יֵת צִיצָא דְדִהָבָא כְּלִיקָא
 דְקוֹדֶשָׁא כְּמָא דִּי פִקֵּד יֵי יֵת מִשְׁחָה: (י) וְנָסִיב מִשְׁחָה יֵת מִשְׁחָא דְרִבּוֹתָא וְרִבִּי
 יֵת מִשְׁכָּנָא וְיֵת כֶּרֶב דְּבִיָּה וְקִרְיֵשׁ יֵתְהוֹן: (יא) וְאֵדִי מְגִיָּה עַל מִדְּבָחָא שֶׁבַע
 זְמַנִּין וְרִבִּי יֵת

באור

וְזוֹכָה שֶׁנֶּט לִי לְבָדוֹ, מִדָּה בְּמִדָּה לְפִי שֶׁהִיוּ תַּמִּימִים עִם הַשֶּׁם בְּכָל הַכְּסִיּוֹת שֶׁנִּסְּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת
 הַשֶּׁם בְּמִדְבַר, עַל כֵּן אָמַר תּוֹמִיךְ וְאִוְרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידְךָ (דְּבָרִים ל"ג ח'), הַקְּדִים תּוֹמִיךְ שֶׁעָלִיו
 יִרְמוּז שֶׁזָּכָה בּוֹ שֶׁנֶּט לִי נֹסֶף עַל אֹרֶךְ הַחַיּוּת שֶׁזָּכָה לָלוֹ הַשְּׂבָטִים כֻּלָּם, וְאָמַר הַטַּעַם אֲשֶׁר נִסְּוִי
 בְּמִסְכָּה וְגו' הָאֹמֵר לֵאבִיו וְלֵאמֹר וְגו', כְּלוֹמַר שֶׁהִיוּ תַּמִּימִים: (ט) וַיִּשֶׂם עַל הַמִּזְבֵּחַ, ע"י
 פְּתִילֵי תַּכְלַת שֶׁמִּמְנַכֶּפֶת הִיָּה הַנֶּזֶן תְּלוּי בְּמִנְכַּפֶּת: וַיִּקְדַּשׁ אֹתָם, עֲשֵׂאֵם קֹדֶשׁ, שִׁיָּהִי הַנֶּזֶן
 הַזֶּה וְכֹל אֲשֶׁר בּוֹ לַעֲבִיבֵי קֹדֶשׁ, מִוֶּכֶן לְהַשְׂרֵאת הַשְּׂכִינָה, וְלַעֲבֹד בּוֹ עֲבוֹדוֹת קְדוּשׁוֹת ע"י כַּהֲנֵי
 הַקְּדוּשִׁים, וְכֵן כָּל קְדוּשׁ שֶׁבְּעִנְיָן, וְכִמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ (פִּרְשֵׁי ו' ט'): (יא) וַיֵּז מִמֶּנּוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ,
 כְּתִב רַש"י ז"ל לֹא יִדְעָתִי הִיכֵן נִטְוֶה בְּהַזְאוֹת הַלְלוֹ, וְרַמְבַּ"ן ז"ל חֲשַׁב לְפִי שֶׁאָמַר וַיִּקְדַּשׁ אֶת
 הַמִּזְבֵּחַ וְהִיָּה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים (שְׁמֵת מ' י"א), שֶׁמֶלְבַד הַמִּשְׁחָה יוֹסִיף קְדוּשׁ בְּהַזְאוֹת, וְהָיוּ
 תּוֹסֵפוֹת וְהִיָּה הַמִּזְבֵּחַ ק"ק, שִׁוְסִיף עָלָיו קְדוּשׁ יוֹתֵר מֵאֲחֵר הַמִּשְׁחָחִים הַמִּשְׁכָּן וְכֹל כְּלוּי, כִּי
 הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא כְּלִי־לְקַדְשׁוֹת אִינוֹ פָּחוֹת מִכְּלֵי הַמִּקְרִיבִים שֶׁאָמַר עֲלֵיהֶן וְהָיִיתָ עַל אֲהָרָן וְעַל בְּגָדָיו
 וְגו' (ש"ס כ"ט כ"ח), וְקו' הוּא, וְכֹל קְדוּשׁ הַמִּזְבֵּחַ בְּהַזְאוֹת שָׂכָן כְּתוּב וְהָיוּ עָלָיו מִן הַדָּם בְּאֲזַבְעוֹ
 שֶׁבַע פַּעֲמִים וְטַהֲרוּ וַיִּקְדְּשׁוּ מִטְמְאוֹת ב"י (ש"ס ט"ז י"ט), כֹּל שָׂכָן בְּתַחֲלָה שֶׁנֶּרְיָךְ קְדוּשׁ מִטְמְאָה
 וְזָרוֹת, וְאִין דַּעֲתִי נֹטָה בְּדַבְרֵי, שֶׁאֵם בְּעִבּוֹר שֶׁהוּא קְדוּשׁ מִכְּלֵי הַמִּקְרִיבִים קְדֵשׁ הָאֶרֶץ וְהַכֶּפֶר
 יִתִּירָה עָלָיו, וְלֹא הָיָה עֲלֵיהֶן, וְקָרַב יוֹתֵר לְדַעֲתִי שֶׁכְּלָמֵד מִמִּקְרָא וְכִי חֲטָאת תַּעֲשֶׂה לְיוֹם עַל
 הַכֶּפֶרִים וְחֲטָאת עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּכִסְפֶּךָ עָלָיו וְחֲטָאת אֹתוֹ לְקַדְשׁוֹ (ש"ס כ"ט ל"ז), זָכַר הָיִיתָ דָּם
 לְחַטָּא וְלַכֶּפֶר, וְחֲטָאת לְקַדְשׁוֹ, וְכַוֵּן לֹא שֶׁנֶּעֱתַת יְמִים תַּכְפֵּר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְקַדְשֵׁת אֹתוֹ, הַקֹּדֶשׁ
 הַקְּדוֹשׁ

את המזבח ואת כל כליו ואת
 הכיר ואת בניו לקדשם: יב ויצק
 משמן המשחה על ראש אהרן
 וימשה אתו לקדשו: יג ויקרב
 משה את בני אהרן וילבשם
 בתנת ויחגר ארזם לבגמ
 ויחבש להם מגבעות באשר
 צוה יהוה את משה: חמישי
 יד ויגש את פר החטאת ויסמך

דען אלטאר אונד אללע זיינע
 גערטטהע, אויך דאז בעקען
 אונד דען פוס, אום ויא דעם
 הייליגען געברויך צו ווייהען:
 (יב) גאס פאן זאלבאעל אויף
 דאז הויפט אהרן'ן: זאלבטע
 איהן, אום איהן דעם הייליגן
 דינוט צו ווייהען: (יג) אהרן'ן
 זאהנע לים ער הינצו טרעטן,
 לעגטע איהנען לייבראקע אן,
 באנד איהנען גירטעל אום,
 אונד זעצטע איהנען האהע
 מיטצען אויף, וויא דער עוויגע
 דעם משה בעפאהרען:
 (יד) הירוויף לים ער דען
 זינרענאפער שטיר דינצו
 פיהרען: אהרן

אהרן

רש"י

תרגום אונקלוס

כטווה בהזאת הללו: (יב) וינקי וימשח
 בתחילה יונק על ראשו ואח"כ כותמן בין רוסי
 עיניו ומשך באצבעו מזה לזה: (יג) ויחבש
 ורבי נתיה לקדשותיה: (יג) ויקריב משה ית בני אהרן ואלבשינון בתונין
 תריו יתהוון הטינין ואתקין להון כוכעין פטא די פקיד יי ית משה: (יד) ויקריב
 ית תורא דחטאתא וסמך

אהרן

באור

הקדוש לכבוד, שאין קדוש המזבח לבד במשיחה כמו המשכן וכליו אלא גם בהזאה כמו הדס,
 וזהו שזכר גם המזבח לבדו, ולא המשכן וכליו, לפי שהוא ענין פרטי למזבח שנרדף גם הזאה
 בשמן המשחה: (יב) ויצק, תחלה הלביש את אהרן, ואח"כ משח את המשכן וכליו ומייד משח
 את אהרן ויהא המשכן והמקריב בו מוכנים כאחת, ושם נאמר והקרבנת את אהרן ואת בניו
 ורצפת אותם וגו' (שם מ' י"ב), כלל הכל כאחד, אבל במעשה הלביש תחלה אהרן למשוח
 אותו עם המשכן כאחד, ואח"כ הלביש את בניו: וימשח אותו היניקה על הראש, ואח"כ
 מושח בין ריסי עיניו: (יג) ויקרב משה את בני אהרן, למעלה הקריבין לטבילה, ולאחר
 טבילתן הלבשו הבגים, והקריב את אהרן להלבשו ולמשוח אותו, וכאמר לעשות זאת, קור
 והקריב בני אהרן אליו להלבישם, ואין צורך לדברי ראש"ע ז"ל, וילבשם, לא נזכר בענין
 משח אותם, לבד בסוף הענין אמר שהוה ען הדס ומשמן המשחה על אהרן ועל בניו ועל
 בגדיהן, למדנו שלא יונק שני על ראש ולא משחם, וכן בפרשת תנוה נזכר על אהרן לבדו
 ולקחת את שמן המשחה וינקת על ראשו ומשחת אותו (שם כ"ט ז'), אבל בהקמת המשכן נאמר
 ומשחת אותם כאשר משחת את חביהם (שם מ' ט"ו), ואיננו על המשיחה בשמן לבדו שהרי לא
 נאמר גם יניקה באהרן, אבל קבר וסמך על המכודש בשתי הפרשות והכוונה שם משמן
 המשחה

הַהֲחִירְבָה אֲשֶׁר עַל-הַקָּרֶב וְאֵת
 יְתֵרֵת הַכֹּהֵן וְאֵת-שְׁתֵי הַבְּלִיָּת
 וְאֵת-הַלְבָּיִן וַיִּקְטַר מִשְׁחַה
 הַמִּזְבֵּחַהּ: י וְאֵת-הַפָּר וְאֵת-
 עֲרוֹ וְאֵת בְּשָׂרוֹ וְאֵת פִּרְשׁוֹ שָׂרֵף
 בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: יי וַיִּקְרַב אֶת
 אֵיל הָעֵלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֶרֶן וּבְנָיו
 אֶת-יָדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל:
 יט וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מִשְׁחַה אֶת-הַדָּם
 עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: כ וְאֵת-הָאֵיל
 נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטַר מִשְׁחַה אֶת-

אונשליט, וועלכען אויף דעם
 איינגעוויידע איזט: דיא נעטץ
 איבער דיא לעבער אונד דיא
 ביידען נירען, נעכזט דעם
 אונשליט, דאָן דראָן איזט:
 לים ען אויף דעם אַלטאַר אין
 רויך אויפֿגעהן: (י) דען
 שטיר זעלכזט, פֿעלל, פֿלייש
 אונד מיסט, פֿערברענטע ער
 אויסערהאלב דען לאַגערו:
 וויא דער עוויגע דעם משה
 בעפֿעהלען: (יח) אַלדען לים
 ער דען ווידער צום גאַנצען
 אַפֿפֿער הינצו ברינגען: אהרן
 אונד זיינע זאָהנע לענטען
 אויפֿהרע האַנדע אויף דען
 קאַפֿף דען ווידערען:
 (יט) משה שלאַכטעטע איהן:
 שפרענגטע דאָן בלוט אויף
 דען אַלטאַר אומהער:
 (כ) דען ווידער צער-

גלידערטע ער אין זיינע שטיקע: לים

הראש
דען

רש"י

תרגום אונקלוס

(טו) על הכנד • לכד הכנד שהיה טטל מעט
 תִּרְבֵּינָן פּוֹלְחֵי וְיֵת תְּרַבִּיחֵן וְאִסִּיק
 מִשְׁחַה לְמִדְבַּחָא: (י) וְיֵת תִּזְרָא וְיֵת מִשְׁכִּיחַ וְיֵת בְּסָרִיחַ וְיֵת אוֹכְלִיחַ אוֹקִיד
 בְּנִזְרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דִּי פִּקְדֵי יֵת מִשְׁחַה: (יח) וְקָרִיב יֵת דְּכָרָא דְעֵלְתָא
 וְסִמְכוּ אֹהֶרֶן וּבְנֵיהֵי יֵת יְדֵיהֵן עַל רִישׁ דְּכָרָא: (יט) וְנָבִיִּים זָרִיק מִשְׁחַה יֵת
 דְּכָרָא עַל מִדְבַּחָא סְחֹר סְחֹר: (כ) וְיֵת דְּכָרָא פִּלְגַּן לְאַכְרוּתֵי וְאִסִּיק מִשְׁחַה יֵת

באור

ראוי מעתה לכפר עליו כל הכפרות: (טו) ואה חלביהן, הסלב אשר על שתי הכליות,
 כזכר בפרשת ויקרא (פרשה ד' ט'), (י) ואה הפר, יכלול בפר הקרב שלא נזכר, כי
 למעלה אמר וקרבו ופרשו (שם שם י'), גם ענמות קרנים גידין ועלפים, או ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 נוסף, כמו ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף (במדבר
 כ"ט ט'). מדברי רמב"ן ז"ל: (יח) איל העלה, האומר בפרשת תנוה (שמות כ"ט):
 (כ) נחח לנהחיו, המנתח, כי כשר ביד, ומפורש בפרשת ויקרא, וקצר בהפסע שהוא
 מפורש שם, זה דעת רמב"ן ז"ל, ואכי מסופק בדבר, שהיה לו לומר שהעור היה למשה המקריב
 אותו

הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־
הַפְּדָרִ: כֹּה וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־
הַכְּרָעִים רַחֵץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר
מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמְּזַבְּחָה
עֲלֶיהָ הוּא לְרִיחַ־נִיחֹה אֲשֶׁה־הוּא
לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה: שִׁשִּׁי כֹּה וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵיל
הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֵּאִים וַיִּסְמְכוּ

אהרן

דען קאָפּף , דיא שטיקען
אונד דאָן פֿעט אין רויך אויף=
געהן : (כח) דאָן איינגעוויירע
אונד דיא קניאשטיקע וואוש
ער : הערנאָך לים משה דען
גאַנצען ווידרער אויף דעם
אַלטאַר אין רויך אויפֿגעהן :
אַלז אויך גאַנצעזאָפּפֿער , צום
אַנגענערהמן גערוך , פֿאַם
פֿיאר צו פֿערצעהרן , דעם
עוויגען געוויירט : זאָ וויא
דער עוויגע דעם משה בע=
פֿאַהלען : (כב) נאַכהער לים
ער דען צווייטען ווידרער ,
נעמליך דען אייגעצונגז
ווידרער הינצו פֿיהרען : אהרן אונד

תרגום אונקלוס

רש"י

דִּישָׁא וַיֵּת אֶבְרָיָא וַיֵּת תְּרַבָּא : (כח) וַיֵּת
גִּנְזָא וַיֵּת בְּרַעִיא חֲלִיל בְּמֵיא וְאַסִּיק
מֹשֶׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמַדְבָּחָא עֲלֵתָא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעִיא קוֹרְבָנָא הוּא
קָדָם יֵי בְּמֵא דִּי פִקֵּד יֵי יֵת מֹשֶׁה : (כב) וַיִּקְרַב יֵת דְּכָרָא תְּנִינָא דְּבַר קוֹרְבָנָא
וַיִּסְמְכוּ אהרן

באור

אותו , כמו שזכר בעור העולה לדורות שהיא לכהן המקריב, וכמו שאמר צחיה שהיה למשה
למנה, אולי העור נקטר עמו, והיה הוראת שעה בעולת המלואים, על כן לא זכר הפשט
צפרטה: ויקטר משה את הראש וגו', אותן הקטיר תחלה על העצים, כמו שאפרש :
(כא) רחץ במים, הרחץ, כי כשרה צור כמבואר בפרשת ויקרא, והונרך משה להוליך
הנתחים זה אחר זה, כי הולכת אברים למוצא פסול צור, ולא היה עדיין כהן לסייעו,
ובעוד שהקטיר משה הראש והנתחים והפדר, רחץ איש אחר את הקרב ואת הכרעים, ואחר
שרחצום הקטיר משה גם אלה, ועליו אמר ויקטר משה את כל האיל המזבחה, כלומר אותן
האמורים בפסוק ראשון, גם הקרב והכרעים, ודומה לו והקטיר הכהן את הכל המזבחה,
(לעיל א' ט'), ושם פרשטוהו, ומכאן ראיה לפרושטו שם. אבל רמב"ן ז"ל פי' ויקטר משה את
הראש ואת הנתחים בזמן ההקטרה, אחר רחיצת הקרב והכרעים, והו' ויקטר משה את כל
האיל, כי הכל הקטיר כאחת, אלא שהסרידס ללמד שאין הנתחים טענין רחיצה ואיני
יודע לאיזו צורך למדנו זה, ומפורש בפרשת העולה (שם שם) שהרחיזה לבד בקרב וכרעים :
באשר צוה, מוסב על עבודת איל העולה: (כב) איל המלואים, איל השלמים, שהמלואים
לשון שלמים, שממלאין ומשלימין את הכהנים בעבודתם לשון רש"י ז"ל, ויאמר רמב"ן ז"ל
כל הקרבנות האלה באין למלאת את ידם, כדכתיב וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם
לכהן לי לקח פר אחד בן בקר ואילים שנים תמימים (שמות ד' ט' א'), והשיב כי האיל השני נקרא
איל המלואים, לפי שהוא סוף קרבנות הללו, ובו תמלא ידם, כי כלם מעבדין בעבין, ואמר
עד כי הטפת בל לבקר על המזבח ולקדשו, והעלה להרצאה על הכהנים, והשלמים תודה
לשם

אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־
 רֹאשׁ הָאֵיל : כג וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח
 מֹשֶׁה מִדָּמּוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן
 אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ
 הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית :
 כד וַיִּקְרַב אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן
 מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ
 הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית
 וְעַל־בִּהֶן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק
 מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 סָבִיב : כה וַיִּקַּח אֶת־הַחֶלֶב וְאֶת־
 חֶלְבֵי הָאֵלֶּיּוֹ וְאֶת־כֶּלֶב הַחֶלֶב אֲשֶׁר
 קָעַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֶּבֶד

אונד זיינע זאָהנע לעגטען
 איהרע האַנדע אויף דען
 קאָפּף דען ווידערן :
 (כג) משה שלאָטעטע איהן ,
 נאָם פֿאָן זיינעם בלוטע ,
 בראָטעטע עזאן דאָז הערפֿאָר =
 דאָגענדע קנאָרפעל אַם
 רעכטען אַהרע אהרֿוֹן : אן
 דען דויטען זיינער רעכטען
 האַנד , אונד אן דען גראָסען
 צעהן זיינען רעכטען פֿוסען :
 (כד) לים דיא זאָהנע אהרֿוֹן
 הינצו טרעטען , בראָטעטע פֿאָן
 דעם בלוטע אן דאָז הערפֿאָר =
 ראָגענדע קנאָרפעל איהרען
 רעכטן אַהרן , אן דען דויטען
 איהרער רעכטען האַנד אונד
 אן דען גראָסן צעהען איהרען
 רעכטען פֿוסען : אונד
 שפרענגטע דאָז איבריגע
 בלוט אויף דען אַלטאַר אום
 הער : (כה) נאָם דאָז און
 שליט , דען שוואַנץ אונד
 אַללעז אונשליט , וועלכען אויף דעם
 אינגעוויידע איזט : דאָז נעטץ איכר דיא לעכער

ואת

אָללעז אונשליט , וועלכען אויף דעם אינגעוויידע איזט : דאָז נעטץ איכר דיא לעכער

אונד

תרגום אונקלוס

אַהֲרֹן וּבָנָיו יָתִידִּיחוּן עַל־רִישׁ הַבְּרָא : (כג) וַיִּנְסִיב וַיִּנְסִיב מֹשֶׁה מִדָּמֵי
 וַיִּהַב עַל רוּם אֹזְנָא דְאַהֲרֹן דְיִמְיָנָא וְעַל אֲלִיזֵין יְדֵיהּ דְיִמְיָנָא וְעַל אֲלִיזֵין
 רִגְלֵיהּ דְיִמְיָנָא : (כד) וַיִּקְרִיב ית בני אהרן ויהב משה מן הדם על רוּם
 אֹזְנֵיהוֹן דְיִמְיָנָא וְעַל אֲלִיזֵין יְדֵיהוֹן דְיִמְיָנָא וְעַל אֲלִיזֵין רִגְלֵיהוֹן דְיִמְיָנָא
 וַיִּזְרַק מֹשֶׁה ית הדם על מִזְבְּחָא סְחֹזֵר סְחֹזֵר : (כה) וַיִּנְסִיב ית תְּרָבָא וַיִּת
 אֲלִיתָא וַיִּת כָּל תְּרָבָא דִּי עַל גִּיא וַיִּת חֶצֶר כְּבָדָא

ב אור

לשם שנתן להם צביתו וצחמותיו ידוּם , לכך השלישם לבדם על מלווידים , ולי נראה כפשוטו ,
 כי כפר החטאת נהגו צמתן דמו ובהקטרת חלביו כמשפט החטאת . ושרפת הכפר מיניו
 כדוגמתן בחטאת הפנימיות , ועוד שהזכיר להשרף לפי שלא היה לו אוכלין , שלא כהנה אהרן
 ובניו עדיון , וכן באיל העולה נהגה בו כמשפט כל עולה , לבד איל השני איכט על דרך השלמים ,
 כי לא בא על כדר , ולא כדבה ולא תודה , כי לא נמלטו מכרה , ולא נהגו צמתן דמו כמו בשאר
 קלעים כי כאן הזה ממונו על און ובהן אהרן ובניו , וכן בהקטרת אמוריו לא נהגו כדן שאם
 שלמים

וְאֶת־שְׁתֵּי הַכֶּלִּיֹּת וְאֶת־חֲלֵבֵהֶן
 וְאֶת שֹׁק הַיְמִינִי: טו וּמִסֵּר
 הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר יִלְפְּנֵי יְהוָה לְקַח
 חֶלֶת מִצֶּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם
 שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם
 עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שֹׁק הַיְמִינִי:
 כו וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אֹהֶרֶן
 וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיִּנָּף אֹתָם תְּנוּפָה
 לִפְנֵי

אונד דיא ביידען נירען ,
 נעכט דעם אונשליטטע ,
 דאן דארויף היינט : אויך
 דאן רעכטע שולטערשטיק :
 (כו) אויך דעם קארבע מיט
 אונגעוויארטען קוכען , דער
 פאר דעם עוויגען שטונד ,
 נאם ער איינען אונגעוויארטען
 קוכען , אויך איינען אעלקוכען
 אונד איינען פלאדען : לענטע
 עז אויף דיא אונשליטשטיקע
 אונד אויף דאן רעכטע
 שולטערשטיק : (כז) גאב
 דיווען אללעז אהרן אונד
 זיינען זאהנן אין דיא האנדע :
 פאר

לים זיא איינע ווענדונג מאכען

תרגום אונקלוס

רש"י

וַיִּתְּ תַרְתִּין בּוֹלִין וַיִּתְּ תַרְבִּיהוֹן וַיִּתְּ
 שׁוֹקָא דְיִמִּינָא : (כו) וּמִסֵּרָא דְפִטְוִירָא
 דִּי קָרָם יִי נִסְכְּ גִרְצָמָא פִטְוִירָמָא חֲדָא וְגִרְצָמָא דִּלְחָם מִשַׁח חֲדָא וְאִסְפּוּג
 חֲדָא וְשׁוֹי עַל תַּרְבִּיָּא וְעַל שׁוֹקָא דְיִמִּינָא : (כז) וַיִּתֵּב ית בּוֹלָא עַל יְדֵי אֹהֶרֶן
 וְעַל יְדֵי בָנָיו וַאֲרִים יתְהוֹן אֲרָמָא

הכהנים זכהותם : (כו) וחלת לחם שמן .
 היא רבובה שהיה מרבה בה שמן כנגד החלות
 והרקיקין
 די קרם יי נסכ גרצמא פטוירמא חדא וגרצמא דלחם משח חדא ואספוג
 חדא ושוי על תרביא ועל שוקא דימינא : (כז) ויתב ית בולא על ידי אהרן
 ועל ידי בנוהי וארים יתהון ארמא
 קרם

באור

שלמים שהשוק ולחם התרומה נאכל לכהנים , וכאן עלו על המזבח , גם באכילת הנשר לא
 נהגו כדן שלמים שכל טהור יאכל אותו , וכאן נאכל לאהרן ולבניו ונאסר לזרים , על כן איננו
 שלמים , אלא קראו איל מלואים , כלומר איל שנהג רק בימי המלואים , ואין כדוגמתו עוד :
 (כו) ומסל המצוח אשר לפני ה' , הקרבנות שהן בעלי חיים עמדו מחוץ לפתח אהל
 מועד , עד שהקריבוס לעזרה לסמיכה ולשחיטה שלא יעילו גללים , על כן כתוב ויגש את פר
 החטאת (פרשה ח' י"ד) , שהגישו למקום הקדש , וכן ויקרב את איל העולה , ויקרב את האיל
 השני , אבל כל המנות מיד העמידו לפני ה' בעזרה , שהרי נתקדשו באפייה בתור , על כן
 לא נאמר אכלו הגשה או הקרבה , והוא אשר לפני ה' : חלת מצה אחת , זהו ככר לחם
 אחת האמור בפרשת ואתה תגוה , והיה משקל ככר , לא ככר זהב או כסף [א"ה עיין מה
 שכתבתי בזה בפ' תגוה (שמות כ"ט כ"ג)] : וחלת לחם שמן , היא רבובה שהיה מרבה בה
 שמן כנגד החלות והרקיקין , מפני רש"י ז"ל : וישם על החלבים , כאן לא אמר על החלב
 כמו שאמר למעלה (פרשה ז' ל') , לפי שכולל יותרת הכבד ושתי הכליות והאליה , אמר חלבים
 לכלול שתי מיני חלב , האחד חלב ממש , אותן שהן תותב קרום ונקלף , והשני אותן שהן מיטב
 הקרבן כמו האליה וחבריו , כי חייב הדבר נקרא ג' חלבו , כמו שפרשנו (פרשה ג' ט') ,
 ודברי ראב"ע ז"ל לא יתכנו : ועל שוק הימין , אעפ"י שעלתה לגבוה , לא כללה בכלל
 החלבים , לפי שנתנה לדורות לאהרן ולבניו , לא יתכן לכללו בכלל חלבים , כפי שתי
 ההוראות : (כו) על כפי אהרן , כפי אהרן ובניו נושאים כאחד את הכל ומניפין כאחת /
 שהרי

לפני יהוה: כח ויקח משה אתם
 מעל כפיהם ויקטר המזבחה
 על העלה מלאים הם לריח
 ניהח אשה הוא ליהוה: כט ויקח
 משה את החזה ויניפהו תנופה
 לפני יהוה מאיל המלאים
 למשה היה למנה כאשר צוה
 יהוה את משה: שביעי ל ויקח
 משה משמן המושחה ומן הדם

פאר דעם עוויגען: (כח) משה
 נאם עו איהנען אזוי דען
 האנדען, לים עו אויף דעם
 אלטאר, נאך דעם גאנצען
 אפפער, אין רויך אויף=
 שטייגען: עו וואר דאז איין=
 זעצונגאפפער, צום אן=
 גענעהמן גערוד, פאם פייאר
 צו פערצעהרען, דעם עוויגען
 געווייהט: (כט) משה נאם
 דאז ברוזשטיק, מאכטע
 דאמיט איינע ווענדונג פאר
 דעם עוויגען: דיזעו ווארד
 פאם איינזעצונגווירדער דעם
 משה צו טהיילע, וויא דער
 עוויגע דעם משה בעפאהלען:

אשר וועלכעו, (ל) משה נאם פאם זאלבאעל, אויך פאם בלוטע,

תרגום אונקלוס

ר ש י

קדם יי: (כח) ונסים משה יתחזן
 מעל ידהוון ואסיק למדבקא על
 עלתא קורבניא אינון לאתקבלא
 קדם יי: (כט) ונסים משה ית חדיא וארימיה ארמא
 קדם יי מדבר קורבניא למשה הנה לחולק כמא די פקיד יי ית משה:
 (ל) ונסים משה ממשחה דרבותא ומן דמא

והרקיץ כן מסרם במנחות: (כח) ויקטר
 המזבחה. משה שמש כל שבעת ימי המלואים
 בחלוק לבן: על העולה. אחר העולה ולא
 מניחו
 ברענא קורבניא הוא קדם יי: (כט) ונסים משה ית חדיא וארימיה ארמא
 קדם יי מדבר קורבניא למשה הנה לחולק כמא די פקיד יי ית משה:
 (ל) ונסים משה ממשחה דרבותא ומן דמא

באור

שהרי כאמר תנופה, ולא שתי תנופות, כדאמר' במנחות שאין תנופה נוהג בחוברין, ומפרש
 היכי לעבד ליניף והדר ליניף תנופה אמר רחמנא ולא שתי תנופות, ורחב' ע' ז' ל'
 אמר הניף את אהרן ובניו כאשר הניף אהרן את הלויס, ואיכונ: וינף, משה שמש במקום
 כהן, וכן בכל התנופות הכהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף: (כח) ויקטר המזבחה,
 לשון רש"י ז"ל משה שמש כל שבעת ימי המלואים בחלוק לבן: על העלה, פי' רש"י אחר
 העולה, ולא ידעתי לאיזו טעם פי' הכתוב זה, ולא אמר בעולה על חלבי הטטאת, ויראה
 כפשוטו, שהקטירם על כתפי העולה לא על חלבי הטטאת שהיו על המזבח: מלאים הם,
 כמו שאמרנו שאין איל זה כאל של שלמים, שאין זק הימין ולחמי תודה עולין למזבח, וזה
 מלואים לפי עשה: (כט) ויקח משה את החזה, בשלמי דורות מניף חלבים ושוק וחזה כאחת,
 אבל במלואים שהוקטר השוק, הניף תחלה כל האימורין שהן למזבח, והקזה שהיה למשה
 הניפה לבדה: מאיל המלאים, לפי שהוא איל מלואים לא שלמים, ובא לחנוך שומלחו בו
 אהרן ובניו ידוהם לעבודה, לא היו ראויין עדיין שאכלוהו, על כן למשה היה למנה, ולא
 לאהרן ולבניו, ולכן נשרה הטטאת שהיה כמו טטאת דורות, הוצרך להשרף, שאין לו אוכלין:
 (ל) ויקח משה משמן המשחה, אהרן כמשך כנר על ראשו בשמן המשחה וביניקה, ועכשו

אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וּמִן עַל-אֹהֶרֶן
 עַל-בְּגָדָיו וְעַל-בְּנָיו וְעַל-בְּגָדֵי
 בְּנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדַּשׁ אֶת-אֹהֶרֶן אֶת-
 בְּגָדָיו וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-בְּגָדֵי בְנָיו
 אֹתוֹ: לֹא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֹהֶרֶן
 וְאֶל-בְּנָיו בְּשֵׁלוֹ אֶרְזוּהוּ בְּשֵׁר
 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ
 אֹתוֹ וְאֶת-דְּוָלֶחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל
 הַמִּלֻּאִים בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר

וועלכען אויף דעם אלטאר
 וואר: שפריצטע אויף אהרן,
 זיינע קליידער, וויא אויך
 אויף דעסען זאָהנע אונד
 אויף איהרע קליידער: וואָ
 דורך ער אהרן אונד זיינע
 קליידער, וויא אויך דעסען
 זאָהנע אונד איהרע קליידער
 דעם הייליגען דינוט ווייהטע:
 (לא) משה שפראך צו אהרן
 אונד צו דעסן זאָהנען, קאַכט
 דאָזלויש אַם איינגאַנגע דעו
 שטיפֿטזעלטו: דאָזעלבוט
 זאללט איהר עו עסען, זאָ
 וויא דאָז בראָד, וועלכען
 אין דעם קאַרבע דער איין-
 נעמליך

אהרן
 זעצונג איזט: וויא איד בעפֿאהלען,

תרגום אונקלוס

רש"י

די על מדבֿחא ואדי על אהרן על
 לבושהי ועל פֿנוהי ועל לבושי
 פֿנוהי עמיה וקדיש ית אהרן ית לבושהי וית לבושי פֿנוהי עמיה:
 (לא) ואמר משה לאהרן ולבֿנוהי בשֿלו ית בשֿרא בתרע משֿבן ומנא וממן
 תכלון יתיה וית לחמא די בסל קורבֿניא פֿמא די אתפֿקדית למימר

באור

פֿור וזהו עליו משֿמן המשֿה ומן הדם, ויראה שעיקר הזאת השמן לקדש את בגדיו, אבל בכיו
 לא נמשֿחו על ראשם רק הזה עליהם ועל בגדיהם, ועל ידי כן קדשם, לכן דקדק הכתוב לאמר
 על אהרן על בגדיו, ולא אמר ועל בגדיו, וכן אמר ויקדש את אהרן את
 בגדיו, ולא אמר ואת בגדיו, כי כבר נתקדש במשיחה וביניקה, אבל בכיו אמר ועל בגדיו ועל
 בגדיו בכיו, וכן אמרו את בגדיו ואת בגדיו, כי נתקדשו המה ובגדיהם בהזאה זו, ואם בגדוה
 לא הבדיל כלשון, פירש לנו כאן הטעם: ומן הדם אשר על המזבח, לא ידעתי אִם מערבֿן
 להזאות הללו, כמו ולקח מדם הפר ומדם השעיר וכתן על קרנית המזבח? וכן לא כתבבר לו
 מה טעם חזר ההזאות הללו עד חזר הקטרת חלבי איל המלואים, ובגדוה ההזאות קודמין
 להקטרה? אולי לפי שאמר שם וקדש הוא ובגדיו ובגדיו וגו', למד משה שההזאות מאוחרים
 לכל שעל ידיהן יהיו קדושים לגמרי כי לאזכר קדוש לא במשיחה ולא צמתן בהוית, ומה
 שאמר וימשֿח אותו לקדשו, איכו שיקדש לגמרי' אלא חזר ההזאות, שעל ידיהן נתקדשו הוא
 ובגדיו עמו, מדברי רמבֿ"ן ז"ל: (לא) בשֿלו את הבשר, הס בעגמם, והאומר בגדוה ובשלת
 את בשרו בגדיו, מפי' ראב"ן ז"ל: פסח א"מ, בעזרה, וכן בגדוה ובשלת את בשרו במקום
 קודש (שמות כ"ט ל' א'), כמו בשר חטאת ואשם שהן ק"ק, לא כבשר שלמים, כי איל מלואים
 הוא: ושם האכלו אותו, גם זה אינו כבשר שלמים הנאכל בכל העיר ולכל אדם, אבל
 בשר

אֶהְרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֶהוּ: לִבְוֵהַנּוֹתָר
 בְּבֶשֶׂר וּבִלְחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:
 וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ
 שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאֲתָ
 יָמֵי מְלֵאִיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים
 יִמְלֵא אֶת־יְדֵכֶם: לֵד כִּי־אִשֶׁר

פעמליך אהרון אונד דעסען
 זארהנע זאללען עו עסען:
 (לג) וואו אן פלייש אונד
 בראד איבריג בלייבט:
 זאללט איהר פערברענגען:
 (לג) פאן דעם איינגאנגע דעו
 שטיפטזעלטו זאללט איהר
 אין זיבען טאגען ניכט וועגן
 געהן, כיו איירע איינזעצונג
 טאגע פארביי וינד: דען
 זיבען טאגע זאלל אייערע

עשה

מאן

אינזעצונג דוירען: (לד) וואו

תרגום אונקלוס

רש"י

אֶהְרֹן וּבָנָיו יִיכָלְוֵינָהּ: (לג) וְדָאֲשֵׁתָאָר
 בְּבֶשֶׂרָא וּבְלַחְמָא בְּנִירָא תִּשְׂרְפוּן:
 (לג) וּמִפֶּתַח מוֹעֵדן וּמִנָּא לֹא תִפְקוּן
 שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מְשָׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנֵיכוֹן אֲרֵי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרְבֵּית

(לד) וזה ה' לעשות כל שבעת הימים, וזו"ל
 דרשו לעשות זה מעשה פרה - לכפר זה מעשה
 יום הכפורים וללמוד שכהן גדול מעון פרישה
 קודם יה"כ שבעת ימיסיכון הכהן השורף
 שבעא יומין עד יום משלם יומי קורבניכון ארי שבעא יומין יתקרבית
 קורבניכון: (לד) פמא

דעכר

באור

בשר איל המלואים כבשר חטאת ואשם, וכאמרו חז"ל לא יאכל כי קדש הם (שם שם
 לג), וכן הלחם, על כן אמר אשר בכל המלואים שהוא לחם מלואים לא כלחמי תודה:
 (לכ) והנוחר בבשר ובלחם, לא נזהר שא יותירו, כי בשר האיל והלחם רב מכדי אכילת
 אהרן ובניו ליום ולילה, ואין זה כפסח שנמנע עליו רבים, ולפי שבודאי יותר לא נזהר רק שא
 יאכלו הנותר מהן ביום השני, כמו שפורש שם לא יאכל כי קדש הוא (שמות כ"ט ל"ד),
 ולפי שכבר נאמר שם, גם פירש שם עד הנקר, לא הוצרך להתפרש כאן, והבית נשתי
 המלות תשמש כמו מ"ס מן הבשר ומן הלחם, ואפשר שענינו שהנותר בבשר ובלחם יותר מכדי
 אכילת אוכליהן, והנאמר שם ואש יותר, מורה שעכ"פ הם לא יביאיהו לידי נותר, שלא
 יתעכלו באכילתו: [א"ה בפ' ויקהל (שמות ל"ה ח)], ובהקדמת הספר הודעתיו ההבדל שבין
 שמוש הבית לשמוש המ"ס, והבחינות האבות אשר נהן אמר פעם מנשר ומלחם ופעם בבשר
 ובלחם ע"ש]: (לג) ומפחה א"מ לא חצאו שבעת ימים, מיום שהתחילו המלואים, יהיו
 בעורה עד יום מלאת יום מלואיכם, שהוא יום השמיני שבו מלאו המלואים ונכנסו לעבודה,
 ואלה שבעת הימים עם הלילות שלאחריהן, לא שינאו בערב יום השביעי וילכו לאהליהם, לא
 מהתחלת המלואים עד יום השמיני שנכנסו לעבודה, הוצרכו פרישה מביתם, וזהו שפי' בענין
 ופתח א"מ תשבו יומם ולילה, תחלה יומם ואח"כ לילה, וכמו שאפרש בעו"ה: כי שבעת ימים
 ימלא את ידכם, בכל יום יקרבו קרבנות מלואים למלא את ידכם לכהונה, וראב"ע ז"ל
 אמר תחבר מלת קן, כאילו אמר כיקן שבעת ימים, אזומין, ואיכונן כי ימלא את ידכם על
 קרבנות שבעת הימים, וכן תרגם אונקלוס ז"ל ארי שבעא יומין יקריבית קרבניכון, והאמת
 שהוא זמן שבעת ימים: ימלא את ידכם, לדעתו כל מלוי ידים הוא נתינת כח לאדם, שמרשה
 אותו לעשות דבר, ואשר יעשה יהיה לרצון בעיניו, וילועז (בפאלמעבטיגן), שהוא נתינת
 כח לעשות מעשה, וכן ע"י הקרבנות הללו מלא השם את יד אהרן ובניו, שיעבדו עבודת ה'

במקדשו

עֲשֵׂה בַיּוֹם הַזֶּה צִוְּה יְהוָה
 לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: לֹא וּפְתַח
 אֶהָר מוֹעֵד תִּשְׁבוּ יוֹמָם וְלִילָה
 שִׁבַּעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
 מִשְׁמַרְתֵּי יְהוָה וְלֹא תִמְוֹתוּ כִּי־

מֵאֵן הֵיטַע פֶּאָרְגַענאַממען :
 האָט דער עוויגע בעפֿאַהלען ,
 פֶּערנער פֶּאָרצונעהמען , אום
 אייך צו פֶּערזאָהנען : (לה) אַם
 איינגאַנגע דעו שטיפֿטוועלעטן
 זאָלעט איהר זיבען טאָגע ,
 טאָג אונד נאַכט , בלייבען ,
 אונד דאָזיעניגע בעאַכאַטן ,
 וואָ דער עוויגע פֶּעראַרדנעט

האָט , זאָ וועררעט איהר ניכט שטערבען : דען

זאָ

תרגום אונקלוס

רש"י

רַעֲבַר בַּיּוֹמָא דְרִין פִּקוּר יִי לְמַעַבְד
 לְכַפֵּרָא עֲלֵיכוֹן : (לה) וּבְתַרְע מִשְׁבֹּן
 זְמַנָּא תִתְבוֹן יוֹמָם וְלִילָי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִמְרוּן ית מִמְרַת מִימְרָא דִי וְלֹא
 תִמְוֹתוּן אַרְי

כּו

באור

במקדשו בעד כל ישראל, ומלת יד על הכח, ומלוי יד הפך חוסר יד או קצר יד, שימלא כחם
 לעשות, ורש"י ז"ל פי' בפי' ואתה תזכה בענין אחר, והרצ המעתיק בדבורו שם פי' דבריו,
 והכל הולך לענין אחד: (לד) כאשר עשה ביום הזה, פי' ראב"ע ז"ל משה, והיה ראוי
 להיות כאשר עשיתי, אלא שכן דרך לשון הקדש כמו והיה יחזקאל לכס למופת, ואת יפתח
 ואת שמואל, ולדעת המתרגם האשכנזי חסר העושה והוא כמו כאשר עשה העושה, או כמעשה
 הנעשה היום יעשה שבעת הימים, ולי אפשר לומר כי ימלא את ידכם שנ על השם ב"ה, שנה
 במעשים הללו שעל ידיהן ימלא את ידם לקדשם לו לכהנת עולם, ועל זה אמר כאשר עשה השם
 ביום הזה שמלא את ידכם בקרבנות שהוקדשו, וזה ה' לעשות כל שבעת הימים שתהיו פתח א"מ
 לכפר עליכם, והכפרה היא עזמה מלוי יד לכהונה, כי הכפרה עיקר הכל: (לה) ופתח
 א"מ חשבו יומם ולילה, למעלה אמר לא תזאו וזה צעור העבודה, שנכל יום יראו סדר
 העבודה, וניסו תנופה, ויאכלו בשר האיל הקרב יום יום, כמו ומן המקדש לא יבא (לקמן
 כ"א י"ג), שאמרו עליו שלא יבא עבודתו ויבא, אבל אחר כלות העבודה וכן בלילה כאמר שילכו
 לאהליהם לעסוק בדברי חול, על כן נזהר שישבו בפתח א"מ שבעת ימים וילילה, כי שבעת
 ימים הללו קדש הם להם, ונריכין להיות פרושים מכל דבר, להתעסק בדברי קדש, ולכן
 יומם וילילה ישבו בקדש, לא יגשו א אשה ולא יתעסקו בצרכיהם, ועל זה נאמר ושמרתם את
 משמרת ה' ולא תמותו, אבל לצורך לפי שעה מותרין לצאת, וכן אמר ראב"ע ז"ל לא תזאו יש
 אומרים לא תזאו שבעת ימים, ובלילה היו יוצאים לצרכם, והכסוף בעיני שיזאו בשעת הצורך
 ביום ובלילה, וחסם גדול אמר כי חפרו מקום בצמר א"מ, וזה רחוק, והכתוב אומר ויבטו
 ב"י את משה שלשים יום (דברים ל"ד ח'), כאילו אין שם רגע שלא היו זוכים? ויפה דבר,
 וכן בסכות תשבו שבעת ימים (לקמן כ"ג מ"ד), ואין צורך לשבת בה תמיד, לא שתהיה הסכה
 בית דירתם, וכן ופתח א"מ תשבו, שיהיה שם מקום מושבם, שיתעסקו תמיד בדברי קדש
 בצמרות השם, אבל לצאת לדברים ההכרחיים, לא אסר עליהם: צויתי, מפי הגבורה,
 מצנין שלא נזכר שם פועלו, לפי שכל האומר בענין נזכר בצוואה בפרשת ואתה תזכה, וכבר
 הגיד להם בשעת הדבור, ולכן אמר כאשר צויתי לאמר אהרן ובניו יאכלוהו, לצד מה שנה
 להם לשבת פתח אהל מועד שבעת ימים לא נזכר שם, אמר כאשר צויתי עתה מן השם, לא

כדברי

18

א

יח

א

(3)

בן צויתי: לו ויעש אהרן ובניו את כל-הדברים אשר-צוה

ואיזוט מיר בעפאהרלען ווארדען: (ל) אהרן אונד זיינע זאנהע טהאטען אללעו: וואו רער עוויגע דורך משה בעפאהרלען:

יהוה ביד-משה: ט א ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולקני ישראל

(א) עו וואר אים אכטען טאגע, דארף משה אהרן, דעסען זאנהע אונד דיא אלטעוטען ישראל'ן

תרגום אונקלוס

רש"י

בן אתפקדית: (לו) ועבד אהרן ובנותיו את כל פתגמיה די פקודי וי קרא דמישה:

(לו) ויעש אהרן ובניו. להגיד שנתן שלא הטו ימין ושמאל:

ט א ויהי ביום תמינאה קרא משה לאהרן ולבנותיו ולקני ישראל

ט (א) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים הוא ראש חודש ניסן שהוקם המשכן בו ביום ונטל עשר עטרות השמיית בסדר עולם: וזוקני ישראל. להשמיעם שע"פ הדבור אהרן נכנס ומשמע בכהונה גדולה ולא יאמרו מאליו נכנס:

באור

כדברי ראב"ע ז"ל: (לו) ויעש אהרן ובניו, להגיד שנתן שלא הטו ימין ושמאל, מפני רש"י ז"ל:

ט (א) ויהי ביום השמיני, ולפי הפשט הוקם המשכן בר"ח ניסן, כאמרו ביום אחד לחדש הראשון תקים את המשכן (שמות מ' ב'), ובו ביום כסה הענן את א"מ וכבוד ה' מלא את המשכן, כנזכר בסוף פקודי (שם שם ל"ד), וכספר הענין בא משה אל א"מ ודבר עמו הפרשיות האמורות מן ויקרא עד כאן, ואז התחילו שבעת ימי מלואים, ובשמיני לחדש כהנו אהרן ובניו בכהונה, ואז נעשה כל האמור בענין זה, אבל רבותינו ז"ל ורש"י ז"ל בשטתם אמרו שמיני למלואים היה ר"ח ניסן, ואותו היום נטל עשר עטרות, כמו שאמרו בברייתא דת"כ, ואם כן שבעת ימי המלואים היו מכ"ג באדר עד ר"ח ניסן, ומה שכתוב ביום אחד לחדש תקים את המשכן, ענינו שיעמוד כן מעתה וחילק, שכל שבעת ימי המלואים היו מעמידו ומסרקו בכל יום פעמים, ולדבריהם אמר רשב"ן ז"ל שהנעשה הנאמר בסוף פקודי הוא הנאמר כאן כי היום ה' נראה אליכם, כי בשמיני כסה הענן את א"מ וכבוד ה' מלא את המשכן, אבל לדעתי אינו הכרחי, אלא בכ"ג באדר כשהוקם בתחלה ענן ה' שהלך לפניו, הוא אשר כסה את אהל מועד, שהוא ההיכל וק"ק שנקרא אהל מועד, לא העזרה שנקרא פתח א"מ או חצר א"מ, וכבוד ה' מלא את המשכן מבפנים ולא נראה לכל ישראל, כי אסורין ליכנס שם, ומשה ידע ולא נכנס עד שנסתלק הענן, והסתתר הכבוד על הכפרת, אבל כי היום ה' נראה אליכם ענין אחר הוא, וכן יורא כבוד ה' אל כל העם, וכמו שאפרש בעו"ה י ואם יום השמיני ר"ח ניסן, א"כ מה שאמר ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן (שם שם י"ו), ואמר בענין ויערוך עליו ערך לחם לפני ה' (שם כ"ג), ויעל הנרות לפני ה' (שם כ"ה), ויקטר עליו קטרת במים (שם כ"ז), ויעל עליו את העולה ואת המנחה (שם כ"ט), אעפ"י שכבר נתכהן אהרן, והיו העבודות בו ובבניו, כבר פי' רש"י ז"ל שם אף ביום שמיני למלואים שהיו יום הקמת המשכן שמש משה והקריב קרבנות נצור, חן מאותן שנכתבו בו ביום, ולדעת מקנת המפרשים ז"ל גם בתלמוד יש דעות חלוקות אם יום השמיני היו ר"ח ניסן או בשמיני בו, גם ראב"ע ז"ל האריך בענין זה סוף פרשת פקודי, גם הרב המעתיק בפירושו